

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL  
CARRER LORETO NÚM. 31-45  
DISTRICTE LES CORTS. BARCELONA**

**Codi M.H.C.B.: 016/05**

**Data intervenció: 4 d'abril de 2005**

**Jordi Ramos i Ruiz**

Mataró, desembre de 2005

## **ÍNDEX**

### **FITXA TÈCNICA**

#### **1. INTRODUCCIÓ**

#### **2. CONTEXT GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC**

#### **3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS**

#### **4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ**

#### **5. METODOLOGIA**

#### **6. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS**

#### **7. CONCLUSIONS**

#### **8. BIBLIOGRAFIA**

#### **9. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC**

#### **10. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA**

##### **10.1. - Documentació fotogràfica**

##### **10.2. - Documentació planimètrica**

**“La fundación de Loreto en la provincia de Corrientes (noreste de Perú), verdaderamente es un episodio único en la zona, y merece que su tradición sea conservada como testimonio de un triunfo de la fe, que edificó un pueblo con las reliquias de otro”.**

Pedro Armengol: “Apuntes históricos de Loreto”.

## FITXA TÈCNICA

---

**Nom del jaciment:** Carrer Loreto núm. 31-45.

**Terme municipal:** Districte de Les Corts, Barcelona.

**Codi M.H.C.B.:** 016/05.

**Tipus de jaciment:** Urbà.

**Resultats:** Negatiu.

**Context:** Zona urbana. Lloc assentat sobre terrenys quaternaris, al límit oriental del districte de Les Corts, entre l'avinguda Diagonal i l'avinguda de Sarrià.

**Coordenades U.T.M.:** X: 428403.04 Y: 4582766.54 Z: 53,3 m. UTM fus 31N ED 50 (paràmetres ICC/UB).

**Descripció:** Per la instal·lació d'una nova xarxa elèctrica al carrer Loreto núm. 31-45, es va realitzar una obertura al carrer d'una rasa per la canalització de cables elèctrics. Les mides de la rasa són d'una longitud d'uns 92 m per 0,40 m d'amplada i una profunditat de 0,70 m aproximadament sobre el paviment actual. La distància entre la rasa oberta i la línia de la façana del carrer Loreto és d'uns 1,40 m, i 1,60 m en relació a l'asfalt de la carretera. Amb motiu de la profunditat de la rasa, només van aparèixer gran quantitat de serveis: llum, aigua i gas; per la qual cosa els resultats arqueològics han estat negatius.

**Material arqueològic:** Sense material.

**Excavació realitzada:** Permís: 2005, 4 d'abril al 22 d'abril, intervenció arqueològica preventiva. Realització dels treballs arqueològics: 4 d'abril de 2005.

**Notícies històriques:** Limitat per l'actual avinguda Diagonal i els carrers de Loreto i Fra Luis de Granada hi havia hagut l'edifici històric del mas de Can Ferrer de la Creueta.

El mas apareix documentat el 1670. Estava mig enderrocat a principis del segle XVIII. El 1738 es va vendre en subhasta pública i el nou propietari, Antoni Lletjós, hi va destinar una important quantitat de diners per a reedificar-lo. Als anys 60 del segle XX l'edifici fou enderrocat.

## 1. INTRODUCCIÓ

Arran de la construcció per part de la companyia *FECSA/ENDESA* d'una rasa per tal de realitzar una canalització d'una nova xarxa elèctrica, per donar servei (Núm. d'obra: 132465) al núm. 43 i 45 del carrer Loreto de Barcelona (Districte de Les Corts), es va realitzar una intervenció arqueològica preventiva simultàniament als treballs constructius de canalització en rasa.

L'adjudicació de l'obra és competència de l'empresa elèctrica *MORAVERA S.L.*, i pel seguiment i control arqueològic l'empresa arqueològica *ATICS, S. L.*, sota la supervisió del *Museu d'Història de la Ciutat*. Els treballs constructius realitzats consisteixen en la creació d'una rasa, des del núm. 31 al núm. 45 del carrer Loreto. La longitud de la rasa aproximadament és de 92 m. Les tasques arqueològiques consistiran en el seguiment de l'obertura de la rasa, per poder documentar la possible presència de restes arqueològiques.

Els treballs arqueològics de seguiment per a la canalització en rasa es van dur a terme el dia 4 d'abril de 2005, que va consistir en l'obertura d'una rasa al llarg del carrer Loreto fins a l'avinguda Sarrià.

## 2. CONTEXT GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km<sup>2</sup>), limitada al NW per la serra de Collserola, entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besós. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central ( el Llobregat i l'eix dels rius Besós-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El *Pla inclinat*, els *turons arran de mar*, i el *pla de baix*, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

Aquesta intervenció arqueològica ha estat efectuada al districte de Sants-Montjuïc, aquest és el més extens de Barcelona, amb una superfície de 2090 ha., que representa gairebé la quarta part del terme municipal. Els límits de Sants-Montjuïc són els termes municipals de l'Hospitalet de Llobregat i el Prat de Llobregat;

l'avinguda de Madrid i el carrer de Berlín que fan frontera amb el districte de Les Corts; els carrers de Numància, de Tarragona, l'avinguda d'en Josep Tarradellas i el Paral·lel, que marquen la separació amb els districtes de l'Eixample i Ciutat Vella, i el mar. L'actual configuració del districte data de l'any 1984 quan Barcelona va aprovar la divisió territorial actual, la dels 10 districtes. S'agruparen bàsicament els antics districtes II (Montjuïc i el Poble Sec) i VII (Sants-Hostafrancs- La Bordeta).

Les Corts és assentada sobre una plana quaternària formada per tres nivells amb tres tipus de dipòsits que es coneix com a "*Tricycle*". El primer, d'argiles vermelles, conegudes com a "*fetge de vaca*", fou explotat a les bòbiles que s'establiren per tot el terme; el segon, de llims groguencs, degué formar-se durant períodes freds i secs; i el tercer es formà per la forta evaporació de l'aigua com a conseqüència d'un clima càlid i sec. Aquesta triple alternança demostra que es repetí un cicle climàtic que portà d'una situació quasi tropical a una altra semi-desèrtica, en la qual la vegetació típica d'aquests climes fou lentament substituïda per rouredes, avellaners i pinedes, i posteriorment pels boscos d'alzines. Aquests, típics d'un clima mediterrani de tipus litoral, cobriren les Corts fins que la mà de l'home transformà el bosc en camps de conreu.

### **3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS**

El passat del districte de Les Corts és eminentment rural i el mas és un element inherent a la seva història. Ja ho indica el topònim del mot “corts” que ve de la paraula llatina *cohors-cohortis*, que significa “terrenys i cases rústiques”, és a dir, “masies”. Des de l'època romana fins mitjans del segle XIX l'ocupació humana a les Corts fou de caràcter dispers, al voltant, primer, de les vil·les romanes i, després, dels masos medievals que s'havien bastit al costat de les principals vies de comunicació separats per camps i conreus. Les concentracions de població, molt reduïdes durant aquest període, van començar a sorgir de manera més o menys important al segle XIX, quan es va iniciar la urbanització del territori.

Però el caràcter rural, heretat de l'època medieval, no es va perdre fins ben entrat el segle XX. La pressió demogràfica del centre de la ciutat de Barcelona va afavorir la requalificació del sòl rústic, predominant a les Corts, en sòl urbà. Això va fer augmentar els preus i va condicionar la parcel·lació dels antics camps de conreu en solars per edificar. S'obriren les grans vies de comunicació vers la ciutat i s'inicià l'expropiació per a l'alineació dels carrers, com per exemple, l'obertura de la Diagonal.

El clima suau i temperat, va fer que el terme de les Corts, arrecerat per la serra de Collserola dels vents freds del nord-oest, es convertís en lloc d'estiueig de l'aristocràcia barcelonina, i a les darreries del segle XIX es considerà com a lloc incomparable per a l'establiment de cases de convalescència, centres assistencials i hospitalaris.

La qualitat de les terres i l'aigua de les rieres que davallen de Sant Pere Màrtir, i posteriorment la de les mines que els propietaris cortsencs feren construir per tot el terme, foren el motor econòmic de la contrada. Terres i aigües permeteren el desenvolupament dels dos sectors econòmics de les Corts, els forns de teula i calç (les bòbiles) i el conreu de la terra.

Les dades arqueològiques demostren la presència de l'home al Pla des del Neolític, encara que tenim testimonis del Paleolític Inferior tot tocant el riu Llobregat. L'any 1954 es trobà casualment una destrala neolítica de basalt d'uns 17 cm al carrer Jordi Girona, que pertany a un primitiu camí que travessaria el pla i



que posteriorment es coneixeria com “*strata superiore*”. També, casualment, a les Corts, en construir uns refugis durant la Guerra Civil, es trobaren uns vasos neolítics que es conserven al Museu Arqueològic de Barcelona. Fou en aquest mateix enclavament, a Can Batllori, on s’excavaren l’estiu de 1970, en un camp de conreu, les restes de tres sitges d’època ibèrica, que formarien part segurament, d’un gran camp d’aquests dipòsits. El material permeté donar una cronologia tardana que arriba fins el segle I aC., però la importància d’aquest camp de sitges està en el fet d’ésser el primer testimoni del caràcter agrícola de les Corts.

En el món romà, a més de les principals vies, se’n coneixen de secundàries que creuaven el Pla. Una d’aquestes fou la Travessera, l’estructura de la qual s’ha perpetuat en les actuals travesseres de les Corts i Gràcia. Es tracta segurament d’un camí preromà que es trobava amb la via Augusta i es dirigia cap als rius, i que en època medieval rebé altres denominacions com “*via francisca*” o “*via Mulnera*” en el seu pas a l’alçada de les Corts.

Si tota la fèrtil zona de conreus del Pla era creuada per un camí del Llobregat al Besòs, a banda i banda d’aquesta via havien de trobar-se importants establiments agrícoles, però els testimonis localitzats s’allunyen d’aquest camí principal. Els establiments documentats ben bé podien haver estat llocs de repòs o estiuatge de propietaris de l’*urbs*, però la seva funció primordial fou el conreu de cereals i el de la vinya, productes per al consum de la ciutat i, en el cas del vi, també exportables.

Les troballes arqueològiques romanes a les Corts, tot i ser considerables, han estat força puntuals. L’any 1959 la companyia d’aigües descobrí de forma casual, a la banda nord de la Travessera, entre els carrers de Joan Güell i Galileu, una necròpolis romana que per la distància a Barcelona no es podia considerar pertanyent a *Barcino*, i provava la presència d’un establiment rural estable a les Corts. Les tombes estaven cobertes per *tègula* disposades a una o dues vessants, o inclús excavades al terra, i cal destacar-ne les peces de l’ofrena funerària, entre les quals assenyalen dues llànties i un vas de ceràmica coríntia amb decoració a motlle, datat al segle II dC.

El carrer de l’Institut Frenopàtic està situat molt a prop de la zona de necròpolis romana ja esmentat anteriorment on l’any 1959, en fer-se les obres de vialitat a la Travessera de les Corts, es va localitzar una extensa àrea d’enterraments que

anava del carrer Galileu fins més enllà del carrer Joan Güell, el seguiment i l'excavació de la qual va ser dut a terme per J. de C. Serra Ràfols. Estudis posteriors de finals dels anys 70 consideren que la necròpolis de les Corts deuria pertànyer a un assentament rural, tipus *vila*, del pla de Barcelona, molt propera al lloc, i que, per tant, no correspondria relacionar-la amb cap via. En definitiva, la necròpolis seria la prova que ens demostraria la existència d'una *vila* coetània que deuria estar en funcionament entre els segles I i III dC. Recentment, ha estat fet un seguiment arqueològic durant el mes de novembre de 2004 al carrer de Joan Güell per l'arqueòloga Estíbaliz Monguiló on no s'ha documentat cap resta arqueològica. També, s'ha efectuat a l'avinguda Joan XXIII, carrer Dr. Salvador Cardenal i el carrer Institut Frenopàtic un seguiment arqueològic per l'arqueòleg Sergi Delgado amb resultats arqueològics negatius.

Una altra troballa arqueològica important es féu a Can Batllori, on ja havien estat trobades les sitges ibèriques. Es localitzaren les restes d'una vil·la romana, descoberta perquè era a la vista la secció perpendicular de dos murs, i la d'un paviment que fou destruït en rebaixar el camp. L'excavació portà el descobriment de les restes d'un *caldarium*, amb fragments de les columnes de l'*hipocaust* i annexa, una habitació sense paviment. També es localitzaren uns *dolia* i unes sepultures. Ara ja podia demostrar-se la continuïtat de l'hàbitat rural.

Entre final del segle X i començament del segle XI, es bastiran torres de defensa erigides per particulars desitjosos de procurar la protecció que no podien rebre de les autoritats públiques.

Les torres del Pla pretenien ser un lloc de guaita i defensa, ja que les muralles de la ciutat quedaven molt allunyades. Són el testimoni d'un hàbitat dispers de tipus rural. Tota Catalunya n'era plena, en les seves diferents formes, quadrangulars i posteriorment rodones, estratègicament molt superiors, i podien estar adossades a les cases o separades. Actualment, tenim l'exemple en peu de la torre Rodona de les Corts, al carrer Dr. Salvador Cardenal.

Les primeres referències al lloc de les Corts les trobem en un document de l'any 1066 copiat al cartulari de Sant Cugat del Vallès. L'etimologia d'aquest topònim ens remet a la paraula llatina "*cohors-cohortis*". Molt utilitzada en documents del segle X i XI, la trobem designant diferents llocs a França i Catalunya, i deu ser traduïda

com domini rural o casa de camp, es a dir, “masia”. Així doncs, la realitat agrícola de les Corts es testimonia des dels primers temps documentals d’una forma evident, i designava aquest indret del Pla de Barcelona, caracteritzat per l’hàbitat rural dispers, les masies que fins fa pocs anys s’escampaven pel terme; el nucli de la població, amb carrers i cases, característic dels pobles nascuts al voltant d’una església, es formarà posteriorment.

El territori de les Corts durant l’edat mitjana tenia una extensió considerable; per contra, la seva població al llarg de l’edat mitjana i moderna era reduïda. Les Corts s’estenia des de Puig d’Ossa (Sant Pere Màrtir) fins a l’Olivera Rodona (barri de Can Batlló, on actualment hi ha l’Escola Industrial). Com ja s’ha fet esment anteriorment, els seus límits han sofert variacions al llarg de la història.

Amb el temps, aquests establiments rurals dispersos es van anar concentrant en mans dels senyors feudals, el principal dels quals va ser la catedral de Barcelona.

Les Corts ofería algunes singularitats respecte dels pobles del pla de Barcelona: d’una banda depenia directament de la batllia reial de Barcelona, que disposava d’un batlle local a les Corts encarregat d’administrar justícia civil i criminal; d’una altra mantenia les franqueses, segons les quals els seus habitants no havien de pagar impostos per entrar i vendre vi i cereals a Barcelona. En definitiva, els cortsencs estaven exempts de pagar tributs feudals llevat el dret d’alberga al monarca.

Malgrat això, les Corts no tenia parròquia pròpia; juntament amb la vila de Sarrià, formava part de Sant Vicenç de Sarrià, al consell de la qual disposava, però, de representants diferenciats.

La doble dependència, civil i eclesiàstica, perdurarà fins al Decret de Nova Planta (1716), a partir del qual les Corts va participar amb un representant dins del consell de la vila de Sarrià. Tanmateix, el canvi més significatiu no es produirà fins que no es converteix en municipi independent; el 1823, en un primer intent, i el 1836 de forma definitiva. Aquesta independència acabarà el 1897 amb l’annexió a Barcelona. Les Corts no aconseguí parròquia fins ben entrat el segle XIX.

És en el segle XX que les Corts multiplica la seva població quasi per vint. Les indústries del terme generaren un augment de població mitjançant les primeres

immigracions. Aquest creixement encara no ha arribat al límit, tot transformant les Corts en districte, desitjable com a residència. Les constructores trobaren terrenys encara verges per a noves edificacions i començà la pèrdua d'identitat del poble/districte. L'edificació ha comportat la immigració des d'altres districtes, actualment frenada pel preu del sòl.

L'actual districte de les Corts ha recuperat l'antiga partida de Pedralbes i els terrenys entre la Travessera i l'avinguda de Madrid, però ha perdut definitivament els terrenys a llevant de la carretera de Sarrià (que han passat a Sarrià) i els que formen part de l'Eixample de Cerdà (Can Batlló, dins l'antiga partida de l'Olivera Rodona).

Malgrat això, les Corts no tenia parròquia pròpia; juntament amb la vila de Sarrià, formava part de Sant Vicenç de Sarrià, al consell de la qual disposava, però, de representants diferenciats.

La doble dependència, civil i eclesiàstica, perdurarà fins al Decret de Nova Planta (1716), a partir del qual les Corts va participar amb un representant dins del consell de la vila de Sarrià. Tanmateix, el canvi més significatiu no es produirà fins que no es converteix en municipi independent; el 1823, en un primer intent, i el 1836 de forma definitiva. Aquesta independència acabarà el 1897 amb l'annexió a Barcelona. Les Corts no aconseguí parròquia fins ben entrat, però, el segle XIX.

El carrer Loreto és on era situat antigament el col·legi de les monges de Loreto de la Congregació de la Sagrada Família de Bordeus, per a noies, establert el 1863. Loreto és una ciutat de les Marques (Ancona), Itàlia, centre de pelegrinatges marians. El carrer Loreto, que comença al carrer Bordeus i després de travessar l'avinguda Sarrià finalitza en l'avinguda Diagonal, s'identificava amb el carrer 30, fins que els propietaris de la barriada del camp de Sagristà, d'acord amb les monges de Loreto, demanaren que el carrer portés el nom de Loreto, que va ser aprovat l'any 1935.

#### **4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ**

Aquesta intervenció arqueològica preventiva s'ha realitzat al carrer Loreto núm. 31-45, situat al districte de Les Corts. Les tasques de control de màquines han estat efectuades durant el dia 4 d'abril de 2005.

El motiu de la present ha estat a conseqüència de les obres de canalització d'una nova línia elèctrica, que preveien l'obertura d'una rasa de 92 m. a la vorera. L'obra constructora, a càrrec de *FECSA-ENDESA*, ha estat portada a terme per l'empresa subcontractada *MORAVERA S.L.*

Des d'un bon començament s'ha considerat de vital importància dur a terme un seguiment dels treballs, ja que l'indret on es realitzaran les obres forma part d'una zona d'alt valor històric i arqueològic.

Per aquests motius es va creure necessari realitzar un control preventiu per tal de localitzar i documentar les possibles restes arqueològiques i els nivells estratigràfics que s'hagin pogut conservar a la zona intervinguda.

La intervenció arqueològica derivada d'aquestes obres i destinada a documentar les possibles restes arqueològiques conservades ha estat encarregada a l'empresa d'arqueologia *ATICS S.L.*, sota la direcció tècnica de l'arqueòleg Jordi Ramos i Ruiz i amb la supervisió del *Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat* de l'Ajuntament de Barcelona.

## 5. **METODOLOGIA**

La intervenció arqueològica ha consistit en el control de l'obertura d'una rasa, per tal de detectar possibles restes arqueològiques i els nivells estratigràfics conservats, per això es va escollir la metodologia sistemàtica basada en el mètode de registre de E. C. Harris i A. Carandini (Harris, 1991; Carandini, 1997), essent aquesta adaptada a les característiques de l'obra. El mètode proposat tracta de registrar els elements construïts i estrats que s'identifiquen (tant els que es conserven en alçat com els que es descobreixen en el subsòl), realitzant una numeració correlativa d'aquests, sota el nom d' "Unitat Estratigràfica" (U.E.) que individualitza els uns dels altres. Cada U.E. es registra en una fitxa on s'indica: la ubicació del jaciment, les seves característiques físiques, la situació en les plantes i seccions i la posició física respecte a la resta d'unitats estratigràfiques amb les quals es relaciona. Aquest mètode es complementa amb el material gràfic que està compost per les plantes i les seccions. Finalment inclou el material fotogràfic, imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats i les restes documentades.

El sistema de treball utilitzat va ser l'habitual en aquest tipus d'intervencions, i va combinar l'excavació mecànica, mitjançant l'ús d'una màquina giratòria que emprava una pala de 0,30 m. d'amplada per a l'obertura del tram de rasa efectuat sobre la calçada; juntament amb el seguiment de l'obertura de la rasa, adreçat al possible descobriment de les restes situades al subsòl de la rasa.

Els 92 m. de rasa oberts a la vorera no van superar els 0,70 m. de fondària amb una amplada de 0,40 m.; només en la cabina telefònica es va assolir una profunditat d'un 1,70 m. per la connexió dels cables telefònics. La distància entre la rasa oberta i la línia de la façana del carrer Loreto és d'uns 1,40 m, i 1,60 m en relació a l'asfalt de la carretera.

## **6. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS**

Els treballs d'obertura d'una rasa per a una estesa de cable subterrani es van plantejar com un control arqueològic dels rebaixos necessaris, fins assolir la cota necessària (0,70 m. respecte el nivell d'ús actual) per a la col·locació del cablejat. Tots aquests treballs van ser documentats mitjançant la realització de fotografies del procés d'obertura dels diversos trams de la rasa, juntament amb la situació geogràfica de l'indret exacte on es localitza la rasa.

Quasi en tot el tram obert del carrer Loreto es pot observar que l'estratigrafia correspon al paviment, la preparació del paviment, què és de formigó i un estrat heterogeni entre diferent tipus de terra, principalment de sauló i terres abocades per tapar els diferents serveis del carrer. En un lateral de la rasa, més proper a la carretera, existeix la conducció d'un tub d'aigua i diferents cables elèctrics. En l'encreuament del carrer de Loreto cantonada amb l'avinguda de Sarrià, el sondatge efectuat correspon a la preparació del paviment, per sota es documenta un estrat d'uns 0,50 m d'argila molt neta sense material arqueològic.

El tram obert al carrer Loreto correspon d'una longitud de 92 m de la rasa principal que arriba fins a l'encreuament cantonada amb l'avinguda de Sarrià per canalitzar fins a un estació elèctrica situada a l'altre banda del carrer Loreto.

Situat al núm. 38 del carrer Loreto i núm. 40 de l'avinguda Sarrià es troba la central elèctrica que dona servei a l'edifici núm. 45 del carrer de Loreto. Al núm. 45 del carrer de Loreto es troba un solar on està tot rebaixat uns 5 m aproximadament, que es destinarà a la construcció de vivendes.

L'edifici situat al carrer Loreto núm. 35 amb Avinguda Sarrià núm. 42 es va realitzar a l'any 1941 per l'arquitecte Francisco de P. Quintana, com ho indica a l'edifici.

L'estratigrafia d'aquest tram de rasa efectuats sobre la vorera del carrer Loreto, es basava en la següent seqüència estratigràfica:

- **U.E. 100:** paviment d'ús actual de 5 cm. de gruix, format per formigó.
- **U.E. 200:** estrat de preparació per a la col·locació del formigó compost per terres de matriu heterogènia, que oscil·lava entorn als 0,20 m. de potència.

- **U.E. 300:** estrat de sauló d'origen antròpic, per cobrir els diferents serveis, d'uns 0,40 m. de potència, arqueològicament estèril.

- **U.E. 400:** estrat argilós que presenta alguns llims amb una matriu detrítica, produïda pel pas d'algun torrent.



## **7. CONCLUSIONS**

La intervenció arqueològica realitzada al carrer Loreto núm. 31-45, situada al districte de Les Corts (Barcelona), motivada per l'obra constructora de la creació d'una nova línia elèctrica. Aquesta destinada a descobrir i documentar les possibles restes arqueològiques i els nivells estratigràfics que s'hagin pogut conservar a la zona intervinguda.

Els resultats d'aquesta intervenció arqueològica han estat negatius.

La inexistència d'algun vestigi arqueològic en aquest emplaçament, ubicat dins del carrer Loreto, zona d'alt risc arqueològic i de gran importància històrica per la ciutat de Barcelona, és deguda probablement, a que les mateixes característiques de la intervenció (rasa de 0,70 m. de profunditat) no han permès documentar els possibles nivells fèrtils des del punt de vista arqueològic.

En aquest lloc (limitat per l'actual avinguda Diagonal i els carrers de Loreto i Fra Luis de Granada) hi havia hagut l'edifici històric del mas de Can Ferrer de la Creueta.

El mas apareix documentat el 1670. Estava mig enderrocat a principis del segle XVIII. El 1738 es va vendre en subhasta pública i el nou propietari, Antoni Lletjós, hi va destinar una important quantitat de diners per a reedificar-lo. Als anys 60 del segle XX l'edifici fou enderrocat.

## 8. BIBLIOGRAFIA

ALBERCH FUGUERAS, R. (dir.). (1998): *Els barris de Barcelona. Sants-Montjuïc. Les Corts. Sarrià-Sant Gervasi*. Vol. II. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

CARANDINI, A. (1997): *Historias en la Tierra. Manual de excavación arqueológica*. Ed. Crítica, Barcelona.

CARRERAS CANDI, F. (1909): “La ciutat de Barcelona” a *Geografia General de Catalunya*, vol. III. Barcelona.

DELGADO FLORES, S. (2004): *Memòria del control arqueològic preventiu a l'avinguda Joan XXIII, 18, C/ Dr. Salvador Cardenal i C/ Institut Frenopàtic, 2-16 (Barcelona)*. Codi M.H.C.B.: 238/04. Barcelona, inèdita.

FABRE, J.; HUERTAS, J. M. (1989): *Barcelona: la construcció d'una ciutat*. Ed. Plaza & Janes, Barcelona.

HARRIS, E. C. (1991): *Principios de estratigrafía arqueológica*. Ed. Crítica, Barcelona.

HERNÁNDEZ CARDONA, F. X. (1992): *Barcelona, Història d'una ciutat*. Ed. Llibres de l'índex, Barcelona.

MENÉNDEZ PABLO, X. (1996) “Les Corts en època romana: el poblament i la xarxa viària del sector meridional del pla de Barcelona” a *Jornades de Recerca Històrica de Les Corts*. Quaderns de l'arxiu, 3. Arxiu Municipal del districte de Les Corts. Barcelona

MENÉNDEZ I PALLO, F. X. (1997): “Les Corts en època romana: el poblament rural i la xarxa viària del sector meridional del pla de Barcelona” a *Jornades de recerca històrica de Les Corts. 14 i 15 de Març de 1997. Ponències i comunicacions Quaderns de l'arxiu 3*. Barcelona, p. 59-71.

MONGUILLÓ CORTÉS, E. (2004): *Memòria del seguiment arqueològic al carrer Joan Güell, 213-221, 216-232*. Codi M.H.C.B.: 220/04. Barcelona, inèdita.

NAVARRO MOLLEVÍ, I. (1999). "*Masies de Les Corts*". *Quaderns de l'arxiu*, 2. Arxiu Municipal del Districte de Les Corts. Barcelona.

NAVARRO I MOLLEVÍ, I. (2004): *El món rural a Les Corts. Coneguem Les Corts 6. Materials per el coneixement del districte*. Ajuntament de Barcelona. Barcelona.

## 9. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

<b>Fitxa d'Unitat Estratigràfica</b>			<b>UE : 100</b>
Sector: <b>C/ Loreto núm. 31-45</b>	Fase:	Cronologia: <b>Segle XX</b>	
DEFINICIÓ :	<b>ESTRAT</b>		
DESCRIPCIÓ :	Paviment de la vorera format rajoles hidràuliques de 20 x 20 cm. Potència 5 cm.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	<b>200-300-400</b>	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

<b>Fitxa d'Unitat Estratigràfica</b>			<b>UE : 200</b>	
Sector: <b>C/ Loreto núm. 31-45</b>	Fase:	Cronologia: <b>Segle XX</b>		
DEFINICIÓ :	<b>ESTRAT</b>			
DESCRIPCIÓ :	Estrat de preparació del paviment compost per terres de matriu heterogènia. Potència d'uns 15-20 cm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	<b>300-400</b>	Es cobert per	<b>100</b>
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

<b>Fitxa d'Unitat Estratigràfica</b>			<b>UE : 300</b>	
Sector: <b>C/ Loreto núm. 31-45</b>		Fase:	Cronologia: <b>Segle XX</b>	
DEFINICIÓ :	<b>ESTRAT</b>			
DESCRIPCIÓ :	Estrat format per sauló d'aportació antròpica pel cobriment dels diferents serveis. Potència d'uns 40 cm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	<b>400</b>	Es cobert per	<b>200-100</b>
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

<b>Fitxa d'Unitat Estratigràfica</b>			<b>UE : 400</b>	
Sector: <b>C/ Loreto núm. 31-45</b>		Fase:	Cronologia:	
DEFINICIÓ :	<b>ESTRAT</b>			
DESCRIPCIÓ :	Estrat format per diferents tipus de sediments, majoritàriament per argiles. Per les necessitats de l'obra constructiva no es va aprofundir més i no es va excavar. No va aparèixer material arqueològic.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	<b>300</b>
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

## 10. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

### 10.1. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA



**Il·lustració 1: Tram obert del carrer Loreto núm. 31-45**



**Il·lustració 2: Rasa del carrer Loreto situada al núm. 39-41.**



**Il·lustració 3: Sondatge efectuat al carrer Loreto amb l'encreuament amb l'avinguda Sarrià.**



**Il·lustració 1: Sondatge efectuat al carrer Loreto núm. 31-37 amb l'avinguda Sarrià.**

## 10.2. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA





4583000  
4582800  
4582600

4583000  
4582800  
4582600

428000

428200

428400

428600

428000

428200

428400

428600

	<b>TÍTOL DEL PROJECTE:</b> INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL CARRER LORETO NÚM. 31-45 (DISTRICTE DE LES CORTS, BARCELONA). CODI MHCB: 016/05	<b>ARQUEÒLEG:</b> JORDI RAMOS	<b>CARTOGRAFIA:</b> DAVID SOLER	<b>ESCALES:</b> 1:2.000 NUMÉRICA   GRÀFICA		<b>NOM DEL PLÀNOL:</b> LOCALITZACIÓ RASA EFECTUADA AL CARRER LORETO NÚM. 31-45 (DISTRICTE DE LES CORTS, BARCELONA).	<b>DATA:</b> DESEMBRE 2005 <b>NOM FITXER:</b> <b>PLÀNOL NÚM.:</b> 1 <b>FULL DE:</b>
--	---	----------------------------------	------------------------------------	--	--	--	--